

Попович Оксана Василівна,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування,

Звірюк Олексій Русланович.

Національний авіаційний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Анотація. Поєднуючи сучасні умови ведення бізнесу, у статті представлені характеристики аудиту основних засобів підприємства. Необхідно перевірити основні засоби для визначення їх поточного та кількісного стану, обліку, витрат на утримання та покращення, правильності нарахування амортизації та усунення їх недоліків, що дозволить досягти якісних характеристик фінансової звітності.

Ключові слова: облік, аудит, організація, основні засоби, амортизація, оцінка, методологія, аудиторські процедури, робочі документи аудитора.

До основних завдань аудиту основних засобів включають перевірку правильності віднесення основних засобів, перевірку законності та правильності основних засобів, що переміщують пов'язані підприємства, контроль дотримання правил експлуатації основних засобів, контроль наявності та безпеки основних засобів; правильність віднесення об'єкта активу; перевірити правильність операційних рахунків, пов'язаних з рухом основних засобів; перевірити правильність та своєчасність нарахування, вартість амортизації включається до собівартості продукції; перевірити правильність переоцінки основних засобів; перевірка та оренда виправлення діяльності, пов'язаної з активами; перевірка правильності бухгалтерського обліку відновлення основних засобів; порівняння даних вихідних, аналітичних та вичерпних бухгалтерських ваучерів з даними, зображеними у корпоративному звіті, для визначення їх відповідності.

Джерелом аудиту основних засобів є порядок корпоративної облікової політики; статут підприємства; розпорядчі документи відповідального за підприємство, що підтверджують факт введення основних засобів в експлуатацію; основний облік документи, що відображають операцію з основними засобами; бухгалтерська звітність основних засобів, нарахувана амортизація; головна книга; бухгалтерський облік; план ремонту основних засобів (кошторисний бюджет) тощо.

Перш ніж проводити аудит основних засобів, аудитор необхідно ознайомитися з обліковою політикою підприємства з обліку основних засобів протягом періоду аудиту та змінами порівняно з попереднім роком.

Для того, щоб сформувавши план і план аудиту, аудитор повинен оцінити систему внутрішнього контролю підприємства (використовуючи основні засоби у своїй діяльності). Якщо аудитор оцінює ризик недотримання внутрішнього контролю як незначний, він додатково пояснює причини свого висновку в документі. Тому характер і якість аудиту значною мірою залежать від адекватності та надійності перевірки аудитором системи внутрішнього контролю [1].

Аудит основних засобів продовжує перевірятися аналітичним обліком і може проводитися вибірково або безперервно. Аудитор спочатку перевіряє наявність та

стан інвентарної картки в індексі облікової картки аналізу основних засобів, а також узгодженість даних бухгалтерського обліку аналізу основних засобів та вичерпних даних бухгалтерського обліку для кожного об'єкта. З цією метою аудитор порівнює дані опису картки інвентаризації основних засобів з картками інвентаризації, наявними у файлі. У разі, якщо окремих об'єкт не має картки, дипломований державний бухгалтер пропонує керівництву компанії пропозицію відновити аналіз та облік основних засобів по об'єктах. Також здійснюється порівняння загальних залишків усіх груп основних засобів із залишком на рахунку 10 "Основні засоби". Баланс повинен бути однаковим. Крім того, аудитор встановлює відповідність між балансом головної книги та балансом балансу.

Також аудитор перевіряє, чи всі об'єкти основних засобів закріплені за матеріально відповідальними особами.

Аудитор уважно вивчає матеріали попередніх інвентаризацій (чи були виявлені помилки і яким чином вони виправлені), особливу увагу звертаючи на правильність відображення результатів у бухгалтерському обліку.

Для перевірки правильності та своєчасності нарахування амортизації дипломований бухгалтер повинен з'ясувати метод, який використовує бухгалтер при нарахуванні амортизації. Який метод компанія вирішує використовувати для розрахунку амортизації, пояснюється в обліковій політиці компанії. Особливу увагу слід приділити верифікації основних засобів за спеціальних умов амортизації. До них належать основні фонди, що перебувають на реконструкції, модернізації та охороні.

Важливим аспектом аудиту основних засобів є перевірка правильності його оцінки. Для того, щоб оцінити ефективність контролю за основними фондами, СРА роз'яснила такі супутні питання: зміни у методі нарахування амортизації основних засобів у поточному періоді; амортизація основних засобів нараховується протягом періоду реконструкції, модернізації, завершення, додавання обладнання та охорона об'єктів; основні чи існують основні засоби, які повністю амортизувалися в активах; чи існують судові процеси щодо основних засобів; є проблеми, такі як застава основних засобів через завдання аудиту [2-3].

Важливе питання, на яке також звертають увагу аудитори, - це спосіб отримання компанією основних засобів. Якщо основні засоби одержуються за рахунок банківських кредитів, то згідно з П (С) БО 7 "Основні засоби" процентні суми за кредит, використані для придбання (створення) основних засобів, не включаються до його первісної вартості, а включаються як частина основних засобів. Якщо основні засоби отримуються безкоштовно, їх слід оцінювати виходячи з ринкової вартості, а не залишкової вартості.

Питання, що стосуються стану та безпеки основних засобів, посідають особливе місце в системі обліку.

Аудитор аналізує операції, пов'язані з орендою основних засобів, з'ясовує своєчасність та правильність розрахунків за орендованими основними засобами, перевіряє точність обліку ПДВ та виявляє, чи є факти, які не включені до оренди основних засобів.

Усі результати виконання аудиторських процедур повинні бути відображені в робочому документі аудитора. Аудит основних засобів завершується аналізом ефективності їх використання.

На підсумковому етапі аудитор має узагальнити результати аудиту, зробити висновки та підготувати комплексні рекомендації щодо усунення недоліків та використання виявлених резервів.

Висновки. Планування та здійснення аудиту основних засобів має повністю враховувати всі аспекти та господарські операції, пов'язані з основними засобами та їх амортизацією, а також конкретні обставини підприємства. Надійне оцінювання вартості основних засобів, переоцінка його вартості, коли це необхідно, та бухгалтерські записи, що відображають наявність та рух необоротних активів, запобігатимуть помилкам та уникнуть штрафів за порушення стандартів обліку основних засобів.

Використані джерела:

1. Гуцаленко Л.В., Божок І.І. Проблемні аспекти нарахування амортизації необоротних активів / Інноваційна економіка, 2014, №1. С. 176-181. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2014_1_30 (дата звернення 06.10.2021)
2. Петрик О. А., Маринич І.О. Аудит оцінки вартості основних засобів/ Економіка. Фінанси. Право. 2015. №4. URL: ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/7010/1/Петрик_Маринич_Аудит_вартості_ОЗ_повн..pdf (дата звернення 06.10.2021)
3. Стригуль Л.С., Тімонова А.С. Шляхи удосконалення організації обліку і аудиту основних засобів на підприємстві / Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»: зб. наук. пр. Темат. вип.: Технічний прогрес і ефективність виробництва. Харків: НТУ «ХПІ». 2014. № 32 (1075). С. 47-50.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" від 18.05.2000 №288/4509 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення: 06.10.2021)